

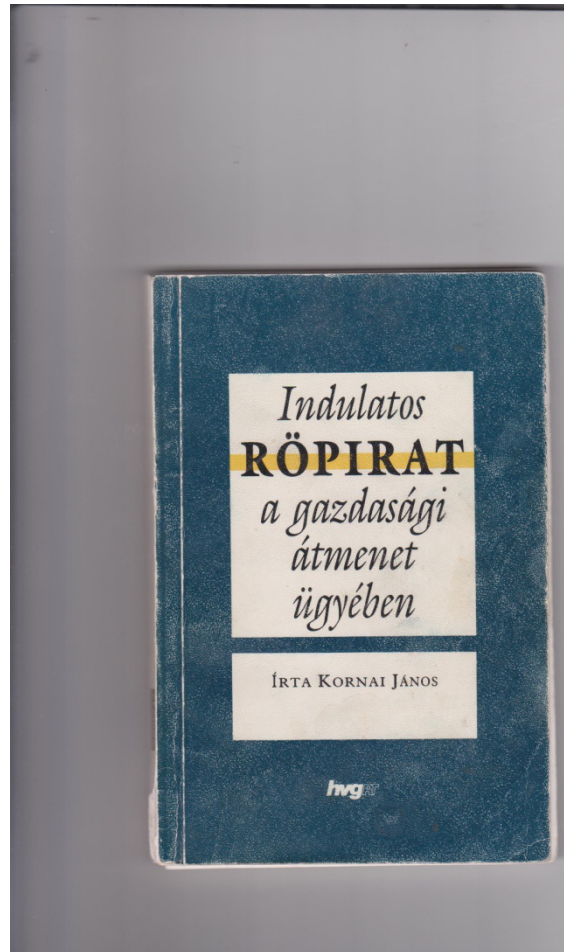
Laki Mihály

**Rendszerváltás, privatizáció és jóléti
állam**

előadás a Kornai János életműve -
kurzus keretében

2018. november 12-én

Az előadás tulajdonképpeni tárgya

Az előadás szerkezete

- környezet: gazdasági helyzet, politikai programok
- a könyv főbb üzenetei
- összehasonlító elemzés
- fogadtatás
- utóélet

A környezet 1. politika

- szabad szakszervezetek (1988. december TDDSZ)
- MDF (1987. szeptember), SZDSZ (1988. november 13)
- koalíciós pártok újjáalakulása
- Németh Miklós kormánya
- 1989. június 16. Nagy Imre újratemetése
- a Vörös hadsereg kivonul Magyarországról
- kerekasztal tárgyalások
- zajlik a négy igenes népszavazás kampánya

A környezet 2. gazdaság

- kifulladás az 1985-ös élénkítési program
- csökkenő életszínvonal, gyorsuló infláció
- eladósodás

A magyar gazdaság fontosabb jellemzői

Év	GDP előző év=100%	háztartások tényleges fogyasztása előző év=100%	reáljövedelem	fogyasztói árindex
1985	99,6	101,3	102,2	107,0
1986	101,3	102,0	102,4	105,3
1987	104,3	104,1	100,8	108,6
1988	100,0	95,7	99,2	115,5
1989	100,6	102,4	103,3	150,7
1990	96,2	93,4	98,0	138,9
1991	84,8	94,2	98,3	123,1
1992	97,0		92,3	123,0
1993	99,2		95,2	122,5
1994	103,1		102,7	123,4

A környezet 3.: a diskurzus

- a reform diskurzust felváltja a rendszer diskurzus
- a közönség: a szakemberek és a párt-elit helyett a választópolgár megnyerése a cél

Későbbi fontos – nem várt? - fejlemények

- a berlini fal leomlása (1989. november 9.)
- a romániai forradalom (1989. december)
- a KGST megszűnése (1991. június 28.)
- a Varsói Szerződés megszűnése (1991. április)
- a Szovjetunió felbomlása (1989-1991)

A könyv szerkezete

- tulajdon
- stabilizációs műtét
- a gazdasági átmenet feladatai politikai nézőpontból

Mi a magántulajdon 1989-ben Magyarországon?

- háztartás
- legális magángazdaság
- illegális
- magánvagyon hasznosítás

Mi a teendő a magánszektorral?

- teljes liberalizálás (mindent szabad, ami nem tilos)
- magánszerződés érvényesítése
- a magántulajdon teljes biztonsága
- a magánszektor támogató adórendszer
- magánszektor támogató hitelezés
- társadalmi megbecsülés

Állami szektor

- természetes formája a bürokratikus koordináció
- folyamatos állami beavatkozás
- a vállalat az állami bürokrácia része
- az állami vállalat menedzsere az állami bürokrácia része

Privatizáció

- legyen fokozatos, szerves
- osztogatás kizárva
- kárpótlás – nem működne
- menedzseri kivásárlás: kivétel, ellenőrizve
- külföldiek: semmi kedvezmény
- valóságos piaci ár
- készpénzért, kedvező hitelért – kaució: vagyonnal feleljen a vevő

A stabilizációs műtét

- az infláció leállítása
- a költségvetési egyensúly helyreállítása
- a makrokereslet kézben tartása
- ésszerű árak kialakítása
- tartalék
- a hiánygazdaság felszámolása

A hazai fogadtatás

- a magyar gazdaság nem ennyire piactalan
- az állami vállalatoknak kevesebb a szabadságuk, mint a magánvállalatoknak
- 20 százalékos infláció ellen nem szokás a sokk-terápia
- utasításrendszerben nem elég a monetáris eszköztár az infláció ellen
- újra tervutasítás = visszalépés managerekből újra hivatalnokok lesznek
- a lakosság tűrőképessége véges
- a műtét után újra műtét
- a reform számos elemének visszavétele
- Lányi: **miért kell újrajárni a kapitalizmus történetét**
- **Pártprogramok**

Önértékelés tíz évvel később

- Az első a tulajdonreform. Mai meggyőződésem szerint is akkori ajánlásaim alapján véve helyesek voltak. A második a makroökonómiai stabilizáció. Itt a bizonyítványom vegyes: mai nézetem szerint részben helyes, részben helytelen volt az akkori álláspontom.
- Nem láttam előre a bekövetkező nagy recessziót; túl optimisták voltak a jövőnövekedésre vonatkozó várakozásaim. El kell ismernem, hogy számos kollégám Magyarországon és külföldön realiztikusabb predikciókat fogalmazott meg.

Epilógus

Közel 20 évvel később mit írna?

Köszönöm a figyelmet!